

משרד הביטחון

ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

התחלת תיק

7642871

מספר משלוח/תיק : 4267 - 535 / 2004

תאריך המסמך המוקדם : 01.06.1973

תאריך המסמך המאוחר : 31.12.1973

סימון התיק : מד

אגף מודיעין/מחקר

ענף 3+6 (בתאום מחס"ן אר"ר)
סימבול 586.012
כ"ג אב תשל"ג
21 ארג' 1973
עו"ת מס' 12
מסמך זה כולל 2+נספח דפים

ע' ר' אמ"נ למחקר

לקט מודיעין מס' 223/73

הנדרון: האספקטים המדיניים של מערכת היחסים מצרים-צפון קוריאה

המקור:

- מאז מרץ 1973 מקיימות מצרים וקוריאה הצפונית מסכת יחסים מסועפת, המתנהלת בדרגים מדיניים בכירים (במסגרת זו בולטים במיוחד ביקוריהם של סגן הנשיא וסגן שר המלחמה הצפון-קוריאנים בקהיר (מרץ 73); ביקור שאד' לי בצפון קוריאה (אפר' 73) וביקור משלחת מועצת העם המצרית בצפון קוריאה (אוג' 73). (פרוט - ר' נספח). הקשרים בין שתי המדינות הגיעו לשיא בהפעלת הטייסת הצפון קוריאנית במצרים ביוני 73.
- הענין שמגלה צפון-קוריאה במצרים, ובמיוחד הנכונות להקצות טייסים לחיל האוויר המצרי, מהווה חריג במדיניותה בכלל וכלפי ה-מזה"ת בפרט. שכן, פרט לסיוע צבאי-הדרכתי לצפון ויטנאם ולסומליה, לא ידוע על סיוע כזה מצד צפון-קוריאה לאף מדינה בעולם.
- עם זאת, יצויין כי בשנה האחרונה ניכרת אינטנסיביות רבה במגעיה המדיניים, הכלכליים והצבאיים של צפון-קוריאה עם כמה מדינות באיזור (עיראק, סוריה, מצרים ו-רד"ת). תופעה זו מהווה, להערכתנו, חלק מ"מתקפה מדינית" של צפון-קוריאה. פעילות זו נובעת משאיפתה של צפון-קוריאה, על רקע המגעים בין שתי הקוריאנות לקראת איחודן, להגביר יוקרתה בזירה הבינ"ל. זאת, בעיקר ע"י גיוס תמיכה מירבית בקרב מדינות "העולם השלישי" ונסיון לבודד את דרום-קוריאה, במיוחד בקרב המדינות הבלתי-מזדהות. לקראת אפשרות דיון בעצרת או"מ הקרובה על קבלת הקוריאנות לארגון הבינ"ל, מקבלת פעילות צפון-קוריאהנית זו תנופה מחודשת.
- גם על רקע זה ניתן לראות את המאמץ הרב שמשקיעה צפון-קוריאה כלפי מצרים. הדבר בולט במיוחד לאחר המשבר שפקד את יחסי שתי המדינות בינואר 1972, כאשר גרשה מצרים את שגריר צפון-קוריאה, בטענה כי סייע להפגנות הסטודנטים נגד המשטר. גם אם בשלב זה לא ברורים לנו כל השיקולים שהניעו את צפון-קוריאה לסייע צבאית למצרים באורח כה חריג, הרי נראה כי הדבר נובע בעיקר מ:-

2/..

רר

חומר רגיש

אין לדווחו בגלוי בקשר קוי או אלחוטי. השימוש המבצעי בו - ע"י תרגומו לפקודות. העיון והטיפול בו - ע"י המורשים לכך בלבד. יש להחזיקו בתנאי בטחון מירביים. חל איסור מוחלט על יצירת עותקים נוספים ממנו. על כל תקלה בטחונית - ידווח מיידית ל-קביט חמ"נ.

א. שיקולים מדיניים: על רקע פניה מצרית (ככל הנראה בעת ביקור שאד' לי באפר' 73) לסייע בתחום ההגנה האוירית בעקבות הוצאת היחידות הסובייטיות ממצרים, סביר כי קוריאה ראתה בכך הזדמנות נאותה לשפר באורח משמעותי מעמדה במצרים. זאת בעיקר נוכח מעמדה הבכיר של מצרים בקרב המדינות "הבלתי מזדהות".

ב. שיקולים צבאיים: אפשר כי צפון קוריאה ראתה בשילובם המבצעי טייסיה במצרים הזדמנות להכיר כלי נשק מתוחכמים ותנאי זירה חדשים, ואפשרות לבוא במגע קרבי עם כלי נשק מערביים מתקדמים.

5. במקביל סביר כי הצפון קוריאנים התייעצו ב-כרה"מ וודאי בסין טרם שיגרו טייסיהם למצרים. בהנחה שכך, נראה כי הסינים עודדו לכך, כאשר להערכתנו הסובייטים לפחות לא הכיעו התנגדותם.

6. באופן עקרוני, מצרים בודאי רואה בחיוב פיתוח הקשרים עם צפון-קוריאה, שכן :-

א. בתחום המדיני - הדבר תואם את מדיניות "הפתיחות הגלובאלית" שנוקטת עתה סאדאט.

ב. בתחום הצבאי - הדבר מקביל ולהצהרותיה האחרונות של קהיר, בדבר נכונותה לקשור קשרים צבאיים, בעיקר בתחומי רכש ואמון, עם מדינות שתאותנה לכך. קהיר יכולה לראות בחיוב פיתוח קשרים צבאיים מיוחדים עם מדינה שאינה מעצמה כצפון-קוריאה, אשר אינה יכולה בעצמה לתרגם קשרים צבאיים אלו לשפת הלחצים המדיניים.

ענף 6
סימוכין 586.012
ט' אלול תשל"ג
12 ספט' 1973
עותק מס' 1
מסמך זה כולל 3 דפים

ע' ר' אמ"נ למחקר

לקט מודיעין מס' 244/73

הנדון: הצהרות סאדאת בעידת הבלתי מזדהות באלג'יר

המקור: סכום חומר חצב סוכנויות מ-6-9 ספט' 73

1. במהלך ועידת הבלתי-מזדהות, הבהיר סאדאת מחדש את עמדותיה הפורמביות של מצרים לגבי מספר בעיות מפתח בתחום מדיניות החוץ המצרית:-

א. בנושא ההסדר: סאדאת דחה דחייה מוחלטת את ההסדר החלקי המוצע ע"י ארה"ב וישראל, וחזר על שלושת הלאוים שלו: אי-דיתור על אף שעל אדמה, לא מו"מ ואי-מיקוח על זכויות העם הפלסטינאי.
בנושא זה הדגיש סאדאת במיוחד:-

(1) אין לצפות להתפתחויות חדשות בתחום קידום הסדר לסכסוך לאחר ביקור וולדיהיים באזור, שכן העמדה הישראלית הינה עדיין כשהיתה.

(2) הפלסטינאים בעצמם יפתרו את בעייתם עם ישראל ("אין ביכולתנו לדבר בשם הפלסטינאים").

ב. בשאלת המדיניות הבינערבית: סאדאת ציין, כי הדיונים הערביים הביטורליים הגשימו את הצפיות המקורות: מצרים הצליחה לגייס ל-"עשייה הערבית המאוחדת" חלק גדול מן הפוטנציאל הכלכלי, החומרי והצבאי של העולם הערבי; זאת, בנוסף לעובדה שבמהלך מגעים אלו אף נמצא קו מאוחד בנושא המערכה. בדברו על האפשרות של עריכת ועידת פסגה ערבית, נקט סאדאת טון מתחמק והסתפק בציון, כי מפגש כזה הוא מועיל ויבוא בעיתו.

ג. המדינות הבלתי-מזדהות: סאדאת חזר והדגיש, כי על ארצות אלו להגיע למדיניות כלכלית עצמאית לאחר השגת ריבונות מלאה על משאביהן; בהקשר זה חזר ואזכר את פסיכוזת משברי האנרגיה והמטבע. באשר לפעולת גוש הבלתי-מזדהות בסכסוך ה-מז"תי הודיע סאדאת, כי משלחת הגוש היא שתעלה לדיון את בעיית המשבר בדיוני עצרת או"מ הקרובים.

ד. המדיניות כלפי המעצמות: בדברי סאדאת אודות ברה"מ ו-ארה"ב משתקפת ההערכה המצרית, כי בשלב הנוכחי עדיף למצרים לפעול בעיקר בזירה הבינערבית, לשם גיבוש כוחה. זאת, מאחר ואוירת ההידברות בין המעצמות אינה לפי אינטרסיה של קהיר. סאדאת חזר ותקף את ארה"ב בשל מדיניותה כלפי מצרים ("מדיניות הטלת מצור ולחץ"), בה בשעה ש-ברה"מ "זכתה" למספר מצומצם של מלות שבח (מדינה ידידה המסייעת למצרים עד גבול מסויים). את מדיניות ההידברות תקף סאדאת בצורה בוטה ותארה כ-"נפילת זה בזרועות זה".

2. אין ספק, כי מקום כינוס הוועידה השפיע לא במעט על טון דבריו הקשור של סאדאת. אולם, מעבר לכך ראוי לציין, כי לאחרונה חוזרים ומתבטאים הן סאדאת והן אמצעי התקשורת המצריים ברוח זו, ובכך חוזרים ומדגישים את קוויה העיקריים של מדיניות החוץ המצרית כיום:-

א. דחיית כל אפשרות של הסדר הסכסוך בטווח הגרוא לעין, לברשא זה מתקשרים:-

(1) הדגשת סאדאת, כי אין לצפות להתפתחויות חדשות בעקבות ביקור וולדהיים; הדבר רומז, כי אין סאדאת מעוניין ברעיונותיו לקידום הסדר באזור.

(2) הטלת האחראיות לפתרון הסכסוך באזור גם על שכם הפלסטינאים.

ב. ניצול כל בימה דיפלומטית לצורך השגת בידודה של ישראל.

ג. הצבת תדמית של הצלחת המדיניות הבינערבית, אותה מנהלת לאחרונה מצרים, ייתכן בהשפעת הצלחת מגעיו האחרונים של סאדאת עם המלך פייצל ושלטי הנסיכויות. עם זאת, תדמית זו עלולה להוות בומרנג לסאדאת, באשר היא יכולה לתרום ליצירת אשלייה של התעצמות. אשליה זו עלולה לפתוח פתח להפעלת לחצים על סאדאת לחדש המלחמה בישראל, למרות שהוא מודע למגבלות יכולתו לעשות זאת.

- ד. נסיון חוזר ונישנה לשנות עמדת ארה"כ כלפי ישראל, בעיקר ע"י הבכחה בפורומים בינ"ל, תוך קשירת משברי האנרגיה והמטבע לסכסוך ה-מז"תי.
- ה. מול אוירת ההידברות - הצגת מצרים כמדינה בעלת כוח ומוניטין הנהנית מגיבוי העולם הערבי וגוש המדינות הבלתי-מזדהות, כך שיש להתחשב בעמדתה ובמדיניותה.

4

**משרד הבטחון
ארכיון צה"ל ומערכת הבטחון**

סוף התיק

5000 (6.73)

28/צ/